

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 6. ANUL XIV.

Telegrafulu este de doue ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditur'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 20 Ian. [1 Febr.] 1866.

Sabiu 19 Ianuaru.

Cui nu i e cunoscutu cate indoieli erau intre Romani inainte de diet'a din Clusiu? Cate temeri nu se iveau, cate afirmari, cari vreau sa faca pe lume sa creda, ca tote drepturile castigat'e mai nainte, simplu prin intrarea in dieta voru fi nimicite si nulificate?

In nr. lu trecut'u amu incheiatu cu admonitiunea, ca sa nu cautam nodu in papura, cu alte cuvinte, sa nu ne acaliamu de analisarea cuvintelor cum o facu acest'a filologii.

Astadi avemu multumirea de a celi in dicarele nostre nationale si opiniuni de acelea, care esprima aceleasi dorint'e, care le amu esprimitu si noi de mai multe ori. Cu tote aceste nu e de prisosu sa mai revenim inca asup'r'a temei ce e adi la ordinea dilei si sa contemplamu lucrulu si din partea sea curatu practica.

Spre acestu sfersitu trebuie sa ne stramutam in situatiunea, carea o amu amintitu in fruntea acestoru siruri, — in dilele dinainte de diet'a din Clusiu.

Deca nu aru fi intratu Romani in acea dieta, ci s'aru fi abtinutu cu totul se aru fi compusu unu protestu si l'aru fi datu de afara in dieta, ce aru fi urmatu?

Magiarii si Secuii ne aducemu aminte ca inca au protestatu in 1863 si dupa cum intielegemu, numai din caus'a apromissionei ce ave sa o dea, ca nu voru lucra in contr'a regulamentulu casei, pre carele ei tocma nu lu aprobau, in sa scimu mai departe, ca protestulu densiloru nu au avutu nici o influentia asup'r'a afaceriloru acelei diete. Ea s'a constituitu si au lucratu si fara de densii, au adusu concluse si acelea fiindu substernute Maies. Sele Imperatulu au primitu sanctiunarea si prin urmare tote formele reccute la o lege.

In Clusiu diet'a se constituea asemenea si fara de Romani. Sasii fara de sprijinulu moralu alu Romniloru aru fi pututu fi cu totul coplesiti, votulu Magiiloru aru fi pututu deveni votu unanimu, si protestulu datu de afara de bariera dietale pusu ad acta si rescriptulu imp. atunci pote capeta cu totul alta forma.

Passivitatea nostra aru fi pututu produce in cercurile mai inalte, unde se doresce o complanare definitiva a diferentieloru, indignatiune; nu aru fi impedecatu in sa torentele ce si-a luat'u odata cursulu seu, totu asi'a dupa cum nu l'a pututu impedeca dietele cefe sgototose si pline de cuventari aprige indreptate asup'r'a regimulu, de dincolo de Lai'a.

Se vede dara, ca tote acestea si urmariile acestora au fostu seriosu considerate si desbatute in conferintiele nationale din Clusiu. Se vede ca si aceste au motivatu statorirea principiulu activitati.

Si in adeveru deca ne aducemu aminte numai de folosulu ce l'au produsu cuventarile Romniloru de acolo, care pre langa alte au exercitatu usulu limbei datu de legile din 1863/4 si contestatu chiaru si de cele din 1848, deca ne aducemu aminte adeverurile acele curate spuse in fat'a tierii si a lumii, — catu efectu nu au avutu ele? In sa parca cea mai insemnata remane si va remanea, ca votulu ce l'au datu Romani au trebuitu consideratu si substernutu intocm'a ca si celelalte acte dietali Maiestatei Sele. Din acest'a apoi, vedindu-se catu de tare tinu Romani de terenulu ce l'au castigatu, vedemu faptice in rescriptulu p. n., considerarea aceluia si garantarea lui si pentru venitoriu si ce e mai multu, reaflamu chiaru si espressiunile votulu romanescu in pasagele in care ni se garantéza drepturile cerute in acelasi p. n. actu.

In zadaru se muncesce „N. Fr. Presse“ si cealalta diurnalistica centralistica, parte a ne inculpa, parte a ne inspaimenta, cu scopu de a ne retine dela actiunea politica de fatia, pentruca acestea sunt'u prea manifeste si cadu in vederea ori carui'a, care are catu de putina cunoscintia a lucruriloru politice.

Presupunendu, si inca din cele ce cetim mereu in diurnale, presupunendu cu probabilitate destulu de mare, ca chiaru si cu ocaziunea dietei de incoronare voru veni pe tapetu cestiuni atingatore de interesulu nostru celu mai vitalu, de terenulu nostru, ce e mai firescu decatu sa avemu acolo pre barbatii nostri, cari sa radice cuventu pentru elu?

De va fi ascultat'u de majoritatea dietei, de nu va fi ascultat'u, in sa de a-lu manifest'a, de a-lu depune in protocolu si asi'a alu pune sub ochii lumii civilizate, nu pote sa ne oprésca nimenea, si apoi deca nu adi, totusi mane va ave folosulu realu, pentru ca continuitatea drepturiloru nostre prin acest'a este sustinuta si pastrata.

Evenimente politice.

Sabiu 19 Ianuaru.

Precum vedemu si audim in tote partile Transilvaniei se facu pregatiri de alegeri.

Sasii se vede ca nu pasiescu la nice o afacere de alegeri, pana nu facu cate o reservatiune de dreptu.

Din Clusiu aflamu, chiaru si dupa diuarie vieneze, ca comitetulu centralu au decisu, ca si Israelitii sa aiba drdptu la votu, de si nu sunt'u pomeniti espresu in lege.

Pregatirile pentru primirea Maiestatiloru Sele in Pest'a fusera grandiosa.

In tempulu mai din urma era vorb'a de o apropiare a partideloru din diet'a ungrésca si in adeveru dintre resolutiunisti au trecut'u multi la adresistii lui Deak. Diuariele de Vienn'a ii deosebescu in tipulu urmatoriu: cei din urma sunt'u dupa acelea, deakisti si cei dintai deakiani. Deakistii recunosc'u pe Deak de conducatoriulu loru nu numai dupa principii ci si in esecutarea practica, si asi'a Deak cu tota politic'a lui e conducatoriulu loru. Deakianii seu deakistii cei noi, voru urma acelu barbatu, carele va represent'a principiile lui Deak depuse in adres'a din 1861 fia apoi acelu Deak, fia altulu ori carele.

Dupa diuariele ce le avemu, aflamu, ca terminandu-se verificariile, in siedintia din 27 Ian. presedintele casei deputatiloru face cunoscutu ca adres'a la cuventulu de tron, e la ordinea dilei. Dupa cetirea cuventulu de tron, Deak propune alegerea unei comisiuni de 30 membri carea se elaboreze proiectulu de adresa.

Dupa o pauza de 10 minute reincepadu-se siedintia s'a datu voturile pentru alegere, comisiunei de adresa.

Membrii de nationalitate romana si serba se dice ca s'au invoitu la o lista propria de acei ce sa se candideze pentru comisiunea de adresa.

Cas'a magnatiloru au avutu in aceeasi di siedintia in care presedintele incunoscintieza cas'a despre primirea deputatiunei la Maiestatea Sea Imperates'a.

Comitetulu cetatieniloru pesteni au facutu unu apelu catra populatiunea din Pest'a pentru primirea cuventintiose a Maiestatiloru sale.

In diet'a Croatiei au vorbitu Episcopulu Stroszmayer tinendu o cuventare splendida de trei ore, pentru adres'a majoritatiiei si pentru o legatura mai de aproape cu Ungari'a, prelanga conditiunile espuse in art. 42 din diet'a croata dela 1861. Cu deosebire accentua mentionatulu Episcopu, ca in adresa sa se cera intregitatea regatulu triunitu.

Desbaterea generala asup'r'a adresei la cuventulu de tron s'a incheiatu.

Din Bucovina aflamu, ca diet'a cu privire la fometea ce domnesce acolo, in siedintia de sera din 25 Ian. au primitu dupa a treia cetire, legea pentru contragerea unui imprumutu de o jumetate de milionu prin zalogirea de obligatiuni de a le fondulu religionarulu si eventuelu a unui bunu alu fondulu religionarulu.

Din afara nu putem aduce lucruri mai insemnate, decatu ca pres'a in cea mai mare parte se ocupa de conjecturi asup'r'a cuventulu de tron rostitu de imperatulu Napoleonu la deschiderea corpuriloru legiitoare. Adaugemu atat'a, ca se constatéza trecerea lui Prim in Portugali'a, de carele dice unu diuaru din Lissabon, ca va fi primitu de Portugiesi ca unu Spaniolu, carele s'a incercatu in desiertu a elibera tier'a sea de despotismu.

Din Grecia ne impartasiescu diuariele, ca regele Georgiu au desavuat'u purtarea tatalui seu a regelui Daniei, prin carea cestu din urma vrea sa mijlocésca interventione straina in Grecia si prin scést'a au castigatu popularitate mare.

In Romani a discutiunile in camera sunt a uneora sgotose, de-si pâna acum majoritatea au fost pe partea regimului.

Monitoriul oficial aduce un decretu domnescu si in urma o cerculara câtra prefectii districtelor, prin care se indatoreza fia-care barbatu indigenu dela 17—50 ani a se deprinde la arme 3 ore pe septamena (daminec'a), din care un'a e menita pentru darea la semnu. In fia-care comuna are sa fia unu tobariu si unu cornistu, iar soldatii, carii au statu in servitiulu militariu regulatu, au sa fia instructorii in deprinderea armelor. Comand'a in sa se incredintieza in fia-care cercu unui locoteninte, unui suboficeru si unui soldatu din armata. De doue ori in anu au sa se adune cei dela 26—32 de ani in capital'a cercului, unde sa faca mustrele cele mari si unde se pota fi inspectiunati.

Revista diuaristica.

In diet'a Boemiei s'a adusu conclusu pentru egal'a indreptare a limbilor tieriei in scolele mijlocii, carele s'a radica la valore de lege si capeta in fine sanctiunarea Maiestatei Sele a Imperatului. Asupr'a sanctiunarei acestei legi se exprima „Vaterland“ in urmatoriulu mod: „Principiulu egaliei indreptatiri, pe carele monarculu cu inalt'a-i intielepciune vrea alu sustine ca pre unu luciferu siguru, in caosulu intereselor, ce se incrucesieza in patri'a nostra cea atatu de diversa, — prin sanctiunarea legii despre egal'a indreptare a amanduroru limbilor tieriei in scolele mijlocii ale Boemiei, se apropia si mai tare de realisarea sea. Si fara de voia trebuie sa i vina in minte fiacarui'a, carele cunoște numai incatu-va referintiele Austriei si carele are in privintia diversitatea, dara si darurile cele bogate ale nationalitatiloru din monarchia, — dicerea regesca, carea se nimeresce atatu de bine la Austria. „Unius linguae regnum imbecille!“ Si precum pote aceta egal'a indreptare numai sa inainteze puterea si dezvoltarea statulu celui diversu alu imperiulu nostru, asi'a de siguru va usura si inlaunru o comunicatiune pacinica si plina de binecuvantari. Pentruca nu mute si indiferente sa locuiesca nationalitatele unele langa altele, ci in viia comunicatiune imprumutata, si fara de ura minutiosa si fara mandria vatamatoresca se alipesca de patria, carea de seculi fu martor'a oreloru loru fericite si nefericite. Din acestu punctu de vedere austriacu privimu noi egal'a indreptare nationala si din acestu punctu de vedere si salutamu noi sinceru santiunea imperatesca.“

„Ost d. Post“ si „Neue Fr. Presse“ din puncturile loru de vedere au temeri fatia cu mesnr'a aceta si se indoiescu despre lips'a ei.

„N. Fr. Blatt“ venindu asupr'a verificatiuniloru ce au capetatu o estindere estraordinara, se mira de taciturnitatea barbatloru de statu despre cestiunile de dreptulu publicu si adauge, ca catu de bine primitu e si celu mai micu sunetu ce se pote aud de unde-va in privint'a aceta. Unu astfelu de sunetu este ceea ce referenza coresp. pestanu dela „Graz. Tagesp.“ despre cursulu ideiloru alu proiectulu de adresa din diet'a ungresca. Corespondintele dice, ca autorulu proiectulu este Deak si mai ca se intielege de sine, ca tonulu acestei'a e tonulu celui mai finu barbatu de statu. Deca acestu proiectu va fi primitu de dieta, fara schimbari atunci chiaru si in cercurile contrarie va fi bine vedutu; pentruca adres'a nu face pretensiuni ci se roga si prin tota adres'a domnesce unu spiritu de supunere si lealitate. Rugarile cari se facu in adresa nu sunt argumentate atatu din punctu de vedere de dreptu, ci sunt motivate prin principiulu utilitatiei si apoi se arata, ca cererile aceste nu sunt numai in interesulu propriu alu tieriei, ci ca ele sunt indreptate câtra monarcu cu privire la binele statulu intregu. De ce se roga Ungari'a, se vede destulu de chiaru din situatiunea de fatia, asi'a incatu nu e de lipsa de a mai face recapitulatiune asupr'a acelor'a. Postulatele depuse in adresa se referescu asupr'a instituirei ministerieloru ungresci si asupr'a restaurarei comitatelor. Motivele prin care se arata necesitatea implinirii dorintieloru si cereriloru Ungariei sunt espuse in adresa in tota estensiunea.

„Debatte“ tratieza cestiunea croata. Aruncandu o privire asupr'a desbaterei adresei nu pote sa nu observeze, ca din cate proiecte de adrese au estu pâna acum, nice unulu nu corespunde, situatiunei faptice. „Ele (proiectele) facu pretensiuni categorice unde e vorba de pertractari; sunt cerbicoșe si unilaterali, candu aru trebui sa fia prevenitoare si mijlocitoare.“

„Zukunft“ dice ca coresp. din Vienn'a dela „Národní listy“ carele se obicinuesce a-si lua informatiunile din cancelari'a aulica ungresca, da cu parerea, ca dietele de dineolo de Lait'a voru fi deodata intrebate despre parerea loru in privint'a constitutiunei si aceta pentru ca sa faca presiune asupr'a Ungariei, despre carea nu se mai indoiescu nimenea, ca nu va face mai multe concessiuni decatu cate va cautá sa faca. „Zkft“ adauge la acestea ca perplesitate trebuie sa fia mare, deca cancelari'a isi ia scaparea la asemenea marturisiri.

„Mag. Világ“ organu alu cancelariei aulice ungresci se vede a se familiarisa chiaru si cu ide'a de unu ministeriu responsabilu ungrescu.

Conclusulu

Adunarei scaunale din Sabiu adusu cu ocaziunea pásrei la constituirea comitetulu centralu este de urmatoriulu cuprinsu:

Considerandu, ca „dupa p. n. rescriptu reg. din 25 Decembre 1865 se concede, ca si M. principatu alu Transilvaniei sa tramita deputati la diet'a presenta de incoronarea Regatulu Ungariei;“

Considerandu mai departe, ca in acelasi se dechiara respicatu, ca prin aceta nu se altereaza nici documusu starea in dreptu a legiloru emise pana acum;“

Considerandu in fine, ca in laudatulu p. n. rescriptu reg. se dice chiaru si respicatu, ca uniunea Transilvaniei cu regatulu Ungariei „se pote realisa numai pe basea regulatelor referintie de statu a le tieriloru coronei ungresci intre sine si fatia cu imperiulu“ si ca mai departe aceea se mai face „aternatore dela convenincios'a respectare a intereselor speciale ale tieriei Transilvaniei si de la garantarea pretensiuniloru de dreptu a diferiteloru nationalitati si confessiuni si dela corespundietorea regulare a cestiuniloru administrative a le tieriei:“

Adunarea scaunala — insufletita de simtiulu pietatei omagiale, si animata de increderea cea neclatita si neschimbata catra Maiestatea Sea c. r. apostolica, preagratiusulu ei Imperatu si Domnu — care (incredere) aceasta adunare scaunala totu deaun'a o au tinutu santa si nevatemala si o va tine — si pentru ca sa ia parte la actulu celu de insemnatare pentru tote tierile coronei ungresci, concludu a corespunde acestei provocari si a incepe alegerile pentru diet'a presenta a regatulu Ungariei.

Adunarea scaunala radimata pre considerarile de mai susu, luate din p. n. rescriptu reg. din 25 Dec. 1865 nu pote sa priveasca aceasta tramitere de deputati la diet'a ungresca, a carei scopu e incoronarea, nici de inceputulu unei esecutari a uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, ci in contra acesteia si face satoriesca si formala reservatiune de dreptu, de ore ce ea se tiene cu credintia de parerile espuse in representatiunea universitatiei nationale din 6 Noemvre 1865 si in votulu seperatu alu majoritatiei sasesci din 12 Decembre 1865 dela diet'a din Clusiu si cu deosebire de aceea, ca conditiunile unei impreunari ma de aproape a Traniei cu Ungari'a, trebuie satorite si garantate cu privire la interesele comune a le amanduroru tieriloru, prin unu contractu bilateralu intre ambe tierile in o dieta trana, pre langa sanctiunea coronei.—

Program'a

despre espunerea premiiloru de statu la espusetiunea generala de economia rurala si silvanala pregatita de societatea c. r. economica rurala din Vienn'a pentru lun'a lui Maiu 1866. —

Maiestatea Sea c. r. apostolica s'a induratu pregratiusulu a concede, cu preinalta decisiune ddo 8 Octobre 1865 pentru redicarea si imbarbatarea la economi'a rurala, summ'a de cincispre-diece mii fiorini ca contingentu din finantiele statulu, pentru espusetiunea pregatita de societatea c. r. economica rurala pe lun'a lui Maiu 1866 tinetore in Vienn'a, din aceta dotatiune se voru espune urmatorele premii si spese, satorindu-se totodata, ca totu din partea despartimentelor de juri infiintate de espusetiunea economica rurala din Vienn'a, se va decide si asupr'a competitoriloru la premiele de statu, la care despartimentu in sa, se va denumi incatu se atinge de premiele de statu de câtra Ministeriulu de comerciu si economia populara unu comisariu. —

I.

Premii pentru armesariice se aflain posesiunea prasitoriloru de cai din monarchia austriaca: —

pentru armesarii in etate de 3 pâna la 6 ani, carii se voru afla destulu de apti pentru prasirea cailoru de tierra, si carii s'a intrebuintiatu deja ca armesari, seu se voru intrebuintia ca atari catu mai curendu: 4 premii a 40 galbini austriaci, 4 premii a 30 galbini austriaci, 4 premii a 15 galbini austriaci, la olalta 340 galbini.

II.

Pentru animale cornute in posesiunea economiloru austriaci, cariile intrebuintieza spre prasila.

1) Animale de prasila. —

Pentru taurii de prasila care sunt in deosebi recunoscuti ca apti spre nobilitarea prasilei interne in etate de 1½ — 4 ani de rasa englesa Shorthorn, seu de ce olandesa — frisca. —

2 premii a 30 galbini 2 premii a 20 galbini, 2 premii a 10 galbini — la olalta 120 galbini. —

2., Animale de ruda.

a. Pentru vacile apte seu pentru lapte seu pentru ingrasiatu dela 4—7 ani seu juninci, dela 1½ — 3 ani din un'a seu cealalta din rasele mentionate: 4 premii a 15 galbini, 4 premii a 10 galbini, 3 premii a 8 galbini la olalta 124 galbini.

b. Pentru asemenea din vacile de prasila de ras'a interna, seu de cea elvetina prasite cu tauri shorthonici seu olandesi: 4 premii a 8 galbeni, 3 premii a 6 galbeni la olalta 50 galbeni. —

III.

Pentru oile de prasila aflate in posesiunea economilor din Austria.

1. Oile de prasila de ras'a merino: care pelanga o structura buna de trupu, mai impreuna in sine intr'unu modu forte lucratoriu atatu sanetatea catu si structur'a buna, si cantitatea lanei.

a. Pentru berbecii de prasila in etate de 1 $\frac{1}{2}$ pana a 4 ani. 4 medaile de aur, in pretiu de cate 12 galbeni.

b) Pentru oi de ruda in etate de 1 $\frac{1}{2}$ pana la 5 ani (trebuie espuse celu putinu 4 oi de acesta specie)

2. Pentru animale de prasila de ras'a asiatica numita oi carnose, care ori s'au importatu, ori s'a prasitu in Austria, cari intr'unescu ingrasiarea si cuantitatea lanei;

a) Pentru berbeci de ruda in etate de 1 $\frac{1}{2}$ -4 ani 2 premii a 12 galbeni, 2 premii a 8 galb.- la olalta 40 galb.

b) Pentru oi de ruda in etate de 1 $\frac{1}{2}$ pana 5 ani (celu putinu 4): 2 premii a 10 galb., 2 premii a 6 galbeni la olalta 32 galbeni. —

IV.

Pentru porcii de prasila aflatiori in posesiunea economilor rurali austriaci:—

a) pentru porci ce se tragu din ras'a serbica si bosnica, care se arata in deosebi apti pentru prasila,

b) pentru porci ce se tragu din rasele cele mai bune a porcilor englesi (Yorkshire, Essex etc.)

1. Pentru vieri 2 premii a 10 galbeni, 3 premii a 8 galbeni.

2. Pentru scrofe de prasila: 3 premii a 8 galbeni, 3 premii a 6 galbeni,— la olalta 86 galbeni.

V.

Pentru inust canepa produsade economii rurale austriaci.—

1. Inu topitu in apa, melintiatu si curatitu.

Pentru probele de calitate cea mai buna, prelanga documentarea surfetiei semanate si a cuantitatei castigate: 4 premii a 10 galbeni, 5 premii a 8 galbeni— la olalta 80 galbeni.

2. Canepa topita melintiata si periatu (curatita) pentru asemenea calitate etc. cas' la inu: 4 premii a 10 galbeni, 5 pr. a 8 galbeni.—

VI.

Pentru produse de cultur'a matasei in imperiulu austriacu. —

Pentru gogosi de matasa cea mai sanetosa si de calitate buna din anulu 1865 despre care, precum si despre cuantitatea castigata, e de a se aduce un'a documentare oficiosa, demna de creditu. 4 premii a 20 galbeni, 4 a 15 galbeni, 5 a 10 galbeni la olalta 190 galbeni. —

VII.

Pentru bumbaculu produsu in imperiulu austriacu. —

Pentru bumbaculu produsu de posesorulu seu arendatoriu esponinte dupa mesur'a calitatii, si a cuantitate produsa dupa documentarea oficiosa: 3 premii a 15 galbeni, 4 premii a 12 galbeni, 4 premii a 10 galbeni, 3 premii a 8 galbeni— la olalta 157 galbeni.—

VIII.

Pentru vinuri austriace pre de plinu apte de esprt. —

Seu productulu propriu, seu vinuri interne, cari s'au ingrijitu si pregatitu de negutiatoriu de vinuri in privinti'a, in butelii si etichetatu, pre langa aratarea cuantitatei produse, si a pretiului.— 10 medaile de aur (a 12 galbeni.)

IX.

Pentru foi de tabacu produse, si espuse de producenti austriaci. —

Pentru cele mai bune calitati din productulu anului 1865— 3 premii a 10 galbeni, 4 premii a 8 galbeni, 4 premii a 6 galbeni.— la olalta 96 galbeni.—

X.

Pentru lucrari in cultura de pesci artificiosa in imperiulu austriacu.

Pentru succesulu bunu a inaintarei culturai de pesci care trebuie oficiosu documentatu.

Pe langa acestu documentu e destulu a se mai produce la espusetiune, seu modele ori aparate spre, seu produse din cultur'a pescilor.— 2 medaile de aur, 2 premii a 10 galbeni.—

XI.

Pentru machine si utensilie pentru economia rurala facute si espuse de fabricantii austriaci.

1. Pentru colectiunea cea mai buna de masini seu utensilie practice probate de economia rurala, pentru intrebuintiarea acelor'a seu prin animale de jugu seu cu mana. — 1 premiu a 50

galbeni, 2 premiu a 40 galbeni. — la olalta 130 galbeni.

2. Pentru masina cea mai bine construita spre semanarea semintieloru 2 premii a 10 galbeni. —

3. Pentru pluguri bine construate si practice probate de constructiune engiesu seu a lui Hohenheimer seu de alta constructiune buna. 2 premii a 8 galbeni, 3 premii a 6 galbeni la olalta 34 galbeni.

4. Pentru alte utensilie singulare de economia rurala si silvanale,— recunoscute in deosebi apte, pentru intrebuintiarea lor prin cai seu mani. 2 premii a 10 galbeni, 3 premii a 8 galbeni,— la olalta 44 galbeni.

XII.

Determinatiuni ulterioare.

1. La fiacare premiu banale se da un'a medalia de argintu si 25 30 din cele din urma mai remanu ca premii suplitorie in dispositiunea comisiunei de juri.

2. In privinti'a totoruru competitoriloru la premii animali (premiu de statu seu de societate) se voru solvi, la cerere, desdaunările de drumu din dotatiunea statului pentru espusetiune, sub conditiunile urmatoare.—

Fiacare esponiate de cai, animale cornute seu de porci care si-au adusu animalele sele, din un'a departare celu putinu de 10 miluri, insa nu a capetatu premiu, va pute preinde, recunoscandu-se animalele sele apte pentru espusetiune, urmatoarea desdaunare de drumu. —

1. Pentru unu calu seu vita corauta.

a) dela 10 pana 59 mile departare pentru unu milu 50 xr. v. a. b) dela 60 si mai multe mile de fiacare animalu 30 f.

2. Pentru porci la departarea dela 10 si mai multe mile pe fiacare porc si milu 20 xr. —

Vienu'a 28 Octobre 1865.

Dela Ministeriulu c. r. de comerciu si de economia rurala.

Dela dietu Ungariei.

Din cele ce avemu inainte-ne dela dietu Ungariei, vedemu ca verificările abia s'au terminatu. Lucruri interesante vinira pe tapetu cu ocaziunea acest'a, pentruca cetimu ca la unele alegeri au fostu batalii formale cu cate 5 si mai multi morti si cu cate 100 de raniti. Insemnandu aceste trecemu dela siedinti'a, despre care amu referatu publiculu nostru mai pe urma la cea a XVII si cu deosebire la verificarea deputatulu din Szilagy Cséh, comitatulu Solnocului de mijlocu, Ladislau Decsey. Din petitiunea venita contra acestui deputatu se vede ca 2500 de alegatori nu au pututu vota, fiindu ca au fostu atacati de contrari si asiá din caus'a batăiei celei sangerose, ce au urmatu, in carea unulu fu si omoritu, nu au pututu lua parte la alegere. Tury sprijinesce propunerea, ca sa se faca cercetare si in cuventu mai lungu si exprima speranti'a, ca nu va trece multu si va domni pace si buna intielegere intre nationalitati, si ca nationalitatea nu va mai servi de mijlocu de agitatie. Iokai se simte forte indetoratu casei pentru conclusulu ei celu intieptu, in urm'a carui nu vrea sa ventileze la desbaterea verificatiuniloru cestiuni politice, cum e cea a nationalitatiloru, care va veni mai curendu seu mai tardiu la ordinea dilei. Pana la momentulu acel'a insa unde va veni a se desbate cestiunea acest'a aru dori, ca cestiunile politice sa nu fia mestecate cu cele de dreptu. Densulu asiá dara nu cere dela casa, ca in cestiunea verificarei de fatia sa urmeze o politica buna seu mai buna in cestiunea nationalitatiloru, ci ca cas'a sa fia drepta dupa cum au fostu si pana aci. In fine recomanda casei sa trãmita spre cercetare unu membru, carele sa fia catu se pote nepartinitoriu si sa multiamesca amandoue partidele. De unu atare membru recomanda densulu pe bar. Ludovicu Simonyi. V l a d u si P a p u suntu pentru total'a nulificare a alegeriloru si descriu cu coloru forte triste incordarea ce exista intre aceste doué nationalitati, ce locuiescu in cerculu respectivu de alegere. Tisz'a deplange in cuventare scurta, ca in cestiuni de verificatiuni se impletescu referintiele diferiteloru nationalitati si se pronuntia pentru cercetare, langa care opiniune se alatura si diet'a. Fara nice o desbatere se verifica Coloman Cando, Alessandru si Georgiu Mocioni.

Tergulu Muresulu i 16 Ian. s. n. 1866.

Rescriptulu pentru amanarea dietei transilvane din Clusiu — fiindca legile pan'acum'a aduse se sustinu in vigore, numerandu-se intre acele si art. din 1863 despre egal'a indreptatire a natiunei romane si a confessiuniloru ei, — au causatu intre Romani ce-va mangaiare, si cei bine pricepatori o ascriu acest'a tinerei Romaniloru din diet'a din Clusiu intru apurarea propunerei Esc. Sele Metrop. Br. de Siagun'a.

Acum au a se face alegeri pentru diet'a din Pest'a: cumca Romanii suntu datori a alege, toti cari suntu indreptatiti, credu, ca dupa cele intemperate nimene nu se va indoi. Aru fi bine candu aru fi fostu o conferintia seu unu congressu nationale, unde sa se determine, care unde sa pasiésca ca candidat, — dupa ce insa acest'a nu s'au intemplat este de lipsa, ca Romani in tote

cercurile alegătoare să-și determine candidatul său, să voteze tot pentru unul și să nu voteze nime pentru neromân, și să nu voteze pentru unu român, care lă voru candida neromânii.

Acést'a este a se face cu atât'a mai vertosu, căci altmîntea neromânii deca capeta câte unu votu și dela români, striga în lumea largă, ca ei suntu deputati și ai Românilor, și asiă lucra în numele Românilor în contr'a intereselor acestor'a, — totu acést'a o facu și acei'a români, cari suntu candidati prin neromâni; mai încolo după ce Români și asiă au tare puțin cercuri alegătoare, unde voru puté reesi cu candidatii lor. ad. în districtulu Nasudului 2., în alu Fagarasiului 2., în Orasiulu Hatiegu 1., în scaunulu Miercurei 2., în alu Sebesului 1., în cotulu Solnocului cu mare necasu 1., în cotulu Dobocci pre lângă o contielegere tare mare. 2., — sa se contielega, că toti Români din unu cercu alegătoriu sa voteze numai pentru unu individuu, că nu cum-va voturile române sa se imparta și asiă sa triumfe partitele contrarie. Deca cotulu Clusului, alu Turdei, și alu Albei de josu s'aru imparti în câte două cercuri alegătoare, atunci cerculu de josu alu Clusului, celu de susu alu Turdei și cerculu Vingardului alu Albei inf. aru puté est cu ablegati români. Nu sciu cum este lucru de în cotulu Hunedorei nu a esitu și la diet'a din Clusiu bateru unu deputatu român; acolo inca sa se straduiesca preotii și intielegintii români cu comitele supremu în frunte a alege bateru unu român pentru diet'a din Pest'a; Bar. Franc. Nopci'a este român de nascere, are în Silvasiu fratietați români, este omu consideratu, și informandu-lu bine, va stă pentru unu deputatu român. Ce se atinge de modulu alegerei, acést'a se pôte intempla prin achiamatiune, deca in sa 15 alegatori postescu, trebe sa fia votisare individuale, — că sa se incungiure neplacerea, ce amu simțitu prin aceea, ca fratii magiari în Clusiu s'au fãlitu ca suntu alesi și prin români și asiă au sa lucre și în numele Românilor, cum au fãcutu T i s z ' a și H o s z u. E de lipsa că Români în tôte cercurile sa pofțesca votisare individuale, adeca, sa se insinue 15 alegatori la comisiunea de alege-re, și sa cãra votisare individuale.

Mare reu este în comitate, ca în sensulu legiloru din 1848 și după prax'a din 1861 precum și după despusetiunile fãcute în 1865 comitetele, cari au a lucrã în numele universitãtii comitatelor, suntu compuse fãra esceptiune mai numai din magiari, bateru ca în tôte comitetele Transilvaniei 9 din 10 pãrti suntu români și numai o parte magiari: bateru ca Români în comitate au mai multe posesiuni, de cãtu Magiarii, și de se va face numerare nepartinitoré și intielegintia adevãrata a Românilor e mai mare, decãtu a Magiari-lor; asiă Români au a se luptã și cu comitetele aceste, cari alegu comisiunile alegătoare cu eluderea Românilor. Mai pre urma este și aceea nedrepta e, ca unu comitatu cu 200 de mii de suflete tramite 2 deputati, Gherl'a cu 3000 de suflete iarã 2 și Cinculu mare cu 5000 de suflete iarã 2, ast'a inca e fãcuta în 1848 pentru stricarea Românilor, precandu Ungari'a este împãrãita în cercuri de 30,000 de suflete cari tramite câte 1. deputatu.

Chiaru asiă reu este și censulu de 8 fl. conv. pentru fostii coloni — candu în Ungari'a unu colonu, care are 4 juguri de pamentu este alegatoriu, în Tranni'a suntu cari au 30 de juguri și nerespundendu 8 fl. conv. dare de pamentu, nu potu alege. Aceste suntu revtãti pentru români cari au unu numeru mare de coloni în comitate; aceste revtãti suntu a se stirpi, și Români au a lucrã pe calea legislatiunei pentru stirpirea lor.

Sa binevoiti Domnule Redactoru a dá locu sãrurilor acestor'a în „Concordia“, iarã celelalte gazete române a le transpune în colónele sele. D. M.

P r a g 20/8 Ianuariu.

(Agricultura.) Românulu și astadi se ocupa mai cu sãma cu agricultur'a ereditã dela vechii sei strabuni Români, acést'a-i da pânea de tôte dilele, îmbracamentulu, și-i acoperé tôte necesitãtãle. Se cercãmu in sa Domnilor și frati, mai de aprópe ore economisarea, care o pórta Românulu în presente aduce-i atãtu venitu curatu, încãtu se fia sperare de o înaintare comuna în mijlócce sale materiali, ori pôte-si acoperi celu puțin necesitãtãle sale de tôte dilele? La acést'a întrebare Domnilor, — vedendu poporul impresoratu de apesãri, necesitãti și suferintie pre ce deve se respundemu cu „ba nu“ deca nu voimu a ne folosi de lingusiri, cari aru sierbi numai spre daun'a nãstra propria. Cum si pôte cugetã cine-va, că economisarea cea de mii de ani inventata, și de atunci nemai perfectiunata, se fia în stare a produce fruptele necesarie spre acoperirea necesitãtilor de astadi, candu posesiunea agricultoriului se totu imputinesca — immulundu-se poporatiunea ér' spelele i se totu immultiescu, lucsul in ca vedemu din di in di indesandu-se și mai tare, chiaru și în casele tieraniloru. Mai nainte mergeã bun'a și mosiulu judelui comunalu inca superbi la bisericã cu camesi tiesute de case din tortu de fuioru și cu marami de peru, ma chiaru și de bumbacu ori atia; pre candu astadi și servitorea o vedi îmbracata cu camasia de giolgiu și marama pre-

tiãsa fina, chiaru și candu merge dopa apa la fantãna. Mai de multu tieranulu nu se ingrigiã a-si dá fii la scõla, (pôte nici nu-i erã concesu), dar acum deve sa-si crãscã fii la scõla, precum cere spiritulu tempului și civilizatiunea de astadi. — Mosiulu ce e dreptu, au potutu trai cã unu tieranu din proprietatea sea, ca nu au spesatu cu tatalu și cu unehii mei pre la scoli, nice lucsul nu erã pre atunci atãtu de mare; dar tatalu meu, care au capetatu numai a cincea parte a proprietãtii mosiului, abiã și a potutu sustinã familiã; și ce voi face eu cu a patr'a parte a posesiunei tatalu meu, de órece și noi suntemu 4 frati, cari toti d'abiã se luãmu parte din puțin'a proprietate, cum 'mi voi poté cresce fii la scõla? de unde se scotu mijlóccele necesarie spre acoperirea speseloru celoru mari, cari se receru astadi? — Astfeliu de casuri se dau fôrte multe între poporul agricultorulu, aceste aru debuã luate în consideratiune, și a nisui într'acolo, că poporului sa i se arate calea, care urmandu-o se póta scóte și din pamentu mai puțin venitu multu. La întrebãrile precedente Domnilor, eu voiu respunde: „în sinulu pamentului jace ascunsu fôrte multu tesauru, care deca voiesci a-lu scóte debue sa-ti demiti instrumentele economice afundu în pamentu — și nu scormoni numai, cum esti indatinatu a face —, agrii folosesce-tii toti în fia-care annu nu-i lasã cã ogóre sa se inradacineze într'ensii scãietii, bosii și alte buruieni, va sa dica: cultivãza-ti agrii dopa unu altu metodu mai rãtionalu, și pamentulu — sinceru fiindu, ti va deschide sinulu seu, cã se poti scóte tesaurii dintr'ensulu!“

Nu numai Românulu are pamentu puțin, Moravulu și Boemulu au și mai puțin cã Românulu, și totusi acesti'a au cetãti ne-numerate, unde inflorescu artele și industri'a, cari tôte su basate pre agriculturã. — Cum se desfatãza ochiulu omului, candu privesce câmpurile Boemiei și a Moraviei, pre tôte cãlile, radiorele și marginele agriloru su plantate pre ambe pãrtile cu pomii cei mã nobili, încãtu apare întregu câmpulu cã o gradina pompõsa și bine cultivata, de și pamentulu acestor tieri dela natura e cu multu mai debilu, cã celu posieditu de Români; de órece, pre candu arãtrulu Românului întórce brãsd'a cea nãgra și grãsa a pamentului binecuvãntatu, acel'a și alu Boemului și Moravului întórce pietrisiu și bucãti de stãnca; in sa tôte aceste scaderi naturali le învingu agricultorii acestor tieri, prin economisarea rãtionalã ce o pórta.

Din tôte aceste urmãza, ca și Românulu deve se introduce în economi'a sea unu altu metodu mai bunu, cã sa ajunga odiniorã agricultoriulu la o stare mai fericita și mai dãmna de unu venitoriu mai doritu. (Va urmã.)

Varietãti.

(+) Ioann Aronu c. r. capitãnu auditoriu în pensiune reposã în 27 Ianuariu st. n. în etate de 74 de ani în urm'a morbului typhus și se inmormentã cu tôte ceremoniele militari în 29 a l. c. la 3 óre dopa amãdi.

Reposatulu au servitu cã auditoru în Regimentulu român I de margine din Transilvania, aprópe la 30 de ani și cã barbatu iubitoriu de dreptate au sciutu sa-si cãstige totudeaun'a complacerea superioriloru, iubirea egaliloru și adevãratulu respectu alu subordinatiloru sei. Densulu s'a bucuratu de iubirea contimpuraniloru și sotiloru sei în servitiu din tôte trei categoriile de mai susu pâna în momentele din urma. Fia tierin'a usiãra!

(Complimente între Vien'a și Florenti'a.) Din Veneti'a se comunica urmãtorulu casu, carele au facutu sensatiune mare. Nu de multu organele administratiunei c. r. austr. din Veron'a au datu de o banda, carea falsificã en gros harthii de statu italiensesci. Tribunalulu respectivu austriacu au judecatu pre acei falsificatori dopa ce au cursu processu în tóta forma în contra lor. Regimulu italianu au decisu, cã aceloru oficiali c. r. carii au contribuit la descoperirea acelei bande și la pedepsirea lor, în semn de recunoscintia invederata, sa le dea decoratiunile St. Mauriciu și st. Lazaru.

Pentru cã in sa insãmnele acẽstea de onóre sa nu fiã refusatã, regimulu din Florenti'a se incunoscintia pe cale privata, despre aceea, ca regimulu c. r. concede-va a se dá asemenea decoratiuni suditiloru sei și nu li se voru pune niscari pãdecã, cã sa nu le póta primi și purtã. Dopã ce au primitu ascurãrile, ca nu se face nici unu feliu de pedecã s'a și tramisu amintilele decoratiuni respectiviloru. Acumu se vorbesce, ca și regimulu c. r. austriacu va se decorãza pe vre-o cativa oficiali italieni, pentrucã au fostu descoperitu o banda de falsificatori de harthii austriace. — De și suntu simptomele acẽste numai esteriore, totusi au insemnatatea lor.

Mai nou.

Tocm'a primimu o corespundintia din Dev'a, din care aflãmu ca în comitatulu Hunedorei inca s'a constituitu comitetulu și ca Români cari facu o parte a aceluasi si-au datu reservatiunea de dreptu în intielesulu rescriptului din 25 Dec. 1865 și a votului Românilor dela diet'a din Clusiu. Mai pe largu în nrulu viitoriu.